



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců Mgr. Daniely Zemanové a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně **D. P.**, zastoupené JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem V Humenci 655/1, Praha 9, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 2. 2005, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 43 Cad 33/2005, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2005, č. j. 43 Cad 33/2005 - 22, ve znění opravného usnesení ze dne 14. 8. 2006, č. j. 43 Cad 33/2005 - 42,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni k rukám jejího advokáta náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 325 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované (dále též „stěžovatelka“) ze dne 24. 2. 2005, byl žalobkyni od 7. 5. 1998 upraven starobní důchod podle § 25 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“), tak, že starobní důchod žalobkyně činil celkem 3573 Kč měsíčně, od července 1998 pak 3739 Kč měsíčně, od srpna 1999 částku 3861 Kč měsíčně, od prosince 2000 částku 3989 Kč měsíčně, od prosince 2001 částku 4204 Kč měsíčně, od ledna 2003 částku 4313 Kč měsíčně a od ledna 2004 částku 4390 Kč měsíčně. Žalovaná dále uvedla, že od 11. 3. 2004 žalobkyni náleží starobní důchod ve výši 4390 Kč, vdovský důchod ve výši 1527 Kč a celkem žalobkyni náleží 5917 Kč měsíčně. Od ledna 2005 pak žalobkyni náleží starobní důchod ve výši 4647 Kč, vdovský důchod ve výši

1610 Kč a celkem žalobkyni náleží 6257 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že procentní výměra důchodu byla zvýšena o 15 Kč za jeden měsíc věznění v době od 16. 9. 1975 do 23. 10. 1975. Žalovaná uvedla, že doplatek důchodu za dobu věznění náleží žalobkyni až od 6. 5. 2000, neboť do 5. 5. 2000 byl důchod vyplácen ve vyšší výměře, než náležel.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 11. 2005, č. j. 43 Cad 33/2005 - 22, zrušil rozhodnutí žalované pro nezákonnost a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Podle soudu byla žalobkyně pravomocným usnesením Okresního soudu v Nymburce ze dne 14. 12. 1990, sp. zn. Rt 512/90, plně rehabilitována podle zákona o soudní rehabilitaci za výkon vazby od 16. 9. 1975 do 23. 10. 1975. Ministerstvo spravedlnosti České republiky rozhodnutím ze dne 16. 6. 1992, sp. zn. RO 5594/91, žalobkyni přiznalo náhradu za ztrátu na výdělků ve výši 3083 Kč (náhrada byla stanovena částkou 2500 Kč za každý měsíc vazby), náhradu nákladů vazby ve výši 740 Kč (částka 600 Kč za každý měsíc vazby) a náhradu nákladů trestního řízení a nákladů obhajoby. Dne 25. 11. 2004 požádala žalobkyně o příplatek k důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci. Soud uvedl, že podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci může poškozený žádat, aby mu byly poskytnuty měsíční příplatky k důchodu mj. 15 Kč za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Uvedené ustanovení nedefinuje, zda je hodnocena doba za každý ukončený měsíc vazby nebo i započatý měsíc či alikvotní část měsíce. Vzhledem k účelu zákona, tj. snaze o odstranění nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zajištění nejen společenské rehabilitace, ale i zahojení způsobených křivd, a výkladu ve prospěch žalobkyně však lze podle soudu dovodit, že stejně jako náhrady podle § 23 zákona o soudní rehabilitaci lze i příplatek k důchodu přiznat za libovolné časové období strávené ve vazbě, tj. v daném případě i za jeden měsíc a osm dnů. Ustanovení rehabilitačních předpisů je podle soudu s ohledem na jejich smysl a účel třeba interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob, zejména když takový výklad nemůže vést k nepřipustným zásahům do práv jiných osob; soud v této souvislosti poukázal na náleží Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000. Soud dále shledal důvodnou také námitku žalobkyně týkající se nesrozumitelnosti rozhodnutí pro absenci ustanovení právního předpisu, podle něhož byl starobní důchod v jednotlivých letech valorizován. Z odůvodnění rozhodnutí žalované pak není ani zřejmé, při použití kterého předpisu byl příplatek k důchodu poskytnut až od 6. 5. 2000. Ke skutečnosti, že do 5. 5. 2000 byl žalobkyni důchod vyplácen ve vyšší výměře, než náležel, podle soudu nemělo být přihlédnuto a nemohlo dojít k zápočtu zaniklé pohledávky tak, že byl příplatek k důchodu vyplácen až od 6. 5. 2000, neboť nárok na vrácení přeplatku zanikl v dané věci v souladu s § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), dnem 10. 3. 2003, tj. uplynutím tří let ode dne, kdy žalovaná dne 11. 3. 2000 tuto skutečnost zjistila. Ze všech těchto důvodů Krajský soud v Praze rozhodnutí žalované ze dne 24. 2. 2005, č. 415 907 708, pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Dne 14. 8. 2006 vydal Krajský soud v Praze opravné usnesení č. j. 43 Cad 33/2005 - 42, jímž nahradil v záhlaví rozsudku nesprávně uvedené křestní jméno žalobkyně „D.“ správným křestním jménem „D.“.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatelka uplatnila důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a uvedla, že se neztotožňuje s názorem krajského soudu, že podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci měl být za výkon vazby v délce jednoho měsíce a osmi dní zvýšen důchod o 19 Kč měsíčně, tzn. za jeden měsíc příplatek ve výši 15 Kč a za osm dnů jeho alikvotní část ve výši 4 Kč. Uvedené ustanovení podle stěžovatelky výslovně uvádí, že měsíční příplatky k důchodu se poskytují ve výši 15 Kč „za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody“. Měsícem je podle stěžovatelky třeba rozumět vždy

třicet kalendářních dnů. Pokud by totiž zákonodárce zamýšlel poskytnutí i poměrné části příplatku za alikvotní část měsíce, musel by to učinit přímo, jak učinil např. v § 2 odst. 1 zákona č. 622/2004 Sb. (míněno patrně nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální – pozn. soudu). Stěžovatelka připustila pochybení přiznáním příplatku k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci až od 6. 5. 2000, neboť příplatek k důchodu měl být žalobkyni přiznán již od vzniku nároku na starobní důchod, tedy dnem 7. 5. 1998, s ohledem na § 25 odst. 4 zákona o soudní rehabilitaci. Stěžovatelka však nesouhlasí s názorem soudu, že rozhodnutím došlo k zápočtu zaniklé pohledávky; k takovému zápočtu nemohlo dojít, neboť stěžovatelce ve vztahu k žalobkyni ve skutečnosti žádná pohledávka nevznikla. Původně byl totiž žalobkyni sice přiznán vyšší důchod, než jí náležel, avšak jednalo se o důchod bez zvýšení podle zákona o soudní rehabilitaci. Přiznáním příplatku k důchodu došlo po právu ke zvýšení takto sníženého důchodu. Žalobkyni tedy náleží na doplatku rozdíl mezi částkou, která jí právem náležela a částkou, která jí byla na důchodu skutečně vyplacena. Stěžovatelka navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2005, č. j. 43 Cad 33/2005 - 22, ve znění opravného usnesení ze dne 14. 8. 2006, č. j. 43 Cad 33/2005 - 42, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně stěžovatelka požádala soud o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že nařízení vlády č. 622/2004 Sb. nijak neřeší otázku „poměrné části příplatku za alikvotní část měsíce“, nýbrž řeší výši příplatku „za každý započatý měsíc“. Podle tohoto nařízení vlády má žalobkyně nárok na jeden celý a jeden započatý měsíc, tedy 2 x 50 Kč, tj. celkově 100 Kč. Podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci pak žalobkyně nárokuje částku za jeden celý měsíc a alikvotní částku z druhého měsíce, tedy konkrétně za jeden měsíc a osm dní celkovou částku 19 Kč. Žalobkyně souhlasí se stěžovatelkou, že stěžovatelce ve skutečnosti žádná pohledávka ve vztahu k žalobkyni nevznikla. Žalobkyně se ovšem ztotožnila i s konstatováním soudu, že žalovaná si fakticky počínala tak, jako by zápočet zaniklé pohledávky provedla. Žalobkyně navrhla zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. V dané věci je předmětem sporu výklad pojmu „měsíc“ obsaženého v § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci, podle něhož *„poškozený může žádat, aby mu byly místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích odstavců poskytnuty měsíční příplatky k důchodu v částce (...) b) 15 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody v ostatních případech. Příplatek k důchodu se poskytuje ode dne 1. 7. 1990, byl-li poškozený k tomuto dni poživitelem důchodu. Stane-li se poškozený poživitelem důchodu po tomto dni, poskytuje se příplatek k důchodu od přiznání důchodu. Příplatek k důchodu se vyplácí jen do*

výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru starobního důchodu stanovenou zvláštním předpisem.“

Žalovaná zastává právní názor, že v daném případě lze poskytnout příplatek k důchodu výhradně za každých třicet po sobě následujících dní. Proto žalobkyni přiznala příplatek k důchodu pouze ve výši 15 Kč měsíčně, neboť žalobkyně strávila ve vazbě jeden měsíc a osm dní, tedy výkladem žalované pouze za jeden běžný měsíc, za který jí vznikl nárok na příplatek k důchodu. Krajský soud v Praze pak pomocí teleologického výkladu dovedl, že proklamovaným účelem a smyslem zákona byla snaha odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe minulým režimem, zabezpečení společenské rehabilitace neprávem odsouzeným osobám a rovněž garance jejich přiměřeného odškodnění a dospěl k závěru, že příplatek k důchodu lze počítat i za alikvotní část měsíce stráveného ve vazbě. Poukázal též na to, že podle § 23 zákona o soudní rehabilitaci byla žalobkyni v minulosti poskytnuta náhrada za ztrátu na výděлку a náhrada nákladů vazby i za poměrnou část druhého měsíce vazby – tedy i za oněch osm dní druhého měsíce, za které posléze žalovaná žalobkyni příspěvek k důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci neposkytla. Podle názoru Nejvyššího správního soudu zákon o soudní rehabilitaci nestanoví v ustanovení § 25 odst. 7 písm. b) jako podmínku vzniku nároku na příplatek k důchodu pobyt ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody v celých měsících; ze zákona vyplývá, že jakákoliv doba strávená ve vazbě či ve výkonu trestu odnětí svobody je dobou, za kterou má být poskytnuto odškodnění, v daném případě příplatek k důchodu. Ustanovení § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci je pak pouze technickým vyjádřením způsobu výpočtu odškodnění formou příplatku k důchodu, když stanoví, že za každý měsíc vazby či výkonu trestu odnětí svobody náleží příplatek k důchodu ve výši 15 Kč měsíčně. Za každý den trvání vazby nad dobu ukončených měsíců je pak třeba poskytnout alikvotní část z uvedené měsíční částky. V souzené věci tedy stěžovatelce náležel příplatek k důchodu ve výši 19 Kč měsíčně. Takovým způsobem byla žalobkyni vypočítána i náhrada za ztrátu na výděлку a náhrada nákladů vazby podle § 23 zákona o soudní rehabilitaci.

Krajský soud při svém rozhodování správně zohlednil rovněž nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000, v němž Ústavní soud dospěl k závěru, že *„záměrem rehabilitace nelze bránit pozitivněprávním dogmatismem při výkladu právních norem. Rehabilitační předpisy je zapotřebí s ohledem na jejich smysl a účel interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob. Na rozdíl od restitucí majetku takový výklad nemůže vést k nepřijatelným zásahům do práv jiných osob.“* Krajský soud tak výše naznačeným výkladem dospěl k závěru, že nárok na alikvotní část příplatku k důchodu vzniká i v případě, že se jedná o dny přesahující měsíc strávený ve vazbě. Tento závěr je výsledkem výkladu jdoucího ve prospěch účastníka řízení a současně nezasahujícího nepřijatelně do práv jiných osob: Jak bylo shora uvedeno, Nejvyšší správní soud se s tímto právním názorem ztotožnil. S ohledem na výše zmiňovaný nálezy Ústavního soudu je právní názor Krajského soudu v Praze rovněž ústavně konformním a respektujícím smysl a účel rehabilitačních zákonů. Krajský soud v Praze tedy věc posoudil po právní stránce správně, námitky žalované v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými. Nejvyšší správní soud se rovněž ztotožnil s názorem krajského soudu, že ke dni rozhodování o příplatku k důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci došlo již s ohledem na § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. k prekluzi nároku žalované na vrácení důchodu vypláceného předtím žalobkyni ve vyšší výměře, neboť již uplynula tříletá subjektivní prekluzivní lhůta k uplatnění tohoto nároku.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech shora uvedených důvodů k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán a proto kasační stížnost žalované

jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Za této procesní situace se již Nejvyšší správní soud nezabýval návrhem žalované na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, a proto jí soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. přiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložila, vůči žalované. Nejvyšší správní soud úspěšně žalobkyni přiznal k rukám jejího zástupce odměnu za jeden úkon právní služby, a to za sepsání vyjádření ke kasační stížnosti ve výši 1 x 250 Kč (§ 7, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.), a náhradu hotových výdajů ve výši 1 x 75 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem tedy 325 Kč. Pokud jde o převzetí a přípravy zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) téže vyhlášky], soud vzal především zřetel na to, že advokát zastupoval žalobkyni již v řízení před krajským soudem. Žalovaná je tedy povinna zaplatit zástupci žalobkyně náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti v celkové výši 325 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2006

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

